

Kazimierza Wielka, dnia 09-09-2024 r.

Znak: PS.Fn.033.B.31.2024

Rada Miejska w Kazimierzy Wielkiej

Dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej zgodnie z art 110 ust.9 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz.901ze zm) przedstawia coroczne sprawozdanie z działalności Ośrodka dotyczące **realizacji zadań oraz wykonania budżetu gminy w DZIAŁACH 851, 852, 853 i 855 – za okres I – XII 2023 r.**

1. Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej

Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej określa statut Ośrodka, ustawy oraz akty wykonawcze ustaw.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku realizował zadania wynikające w szczególności z :

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz.901ze zm)
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 poz 390),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz.U. z 2023 poz.1993)
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów(tekst jednolity Dz.U.z 2024 r, poz.246)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity:Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r.poz. 424)
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity z 2023 r. poz.2424 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 120,295)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz.421),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U z 2024 r poz.917)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 146)
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (tj.Dz.U z 2024 r. poz. 1207)

- Ustawa z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U. z 2023 poz. 1772 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji jakie mogą być zawarte we wniosku ,zaświadczenia i oświadczenia w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (t.j Dz.U. z 2023 poz. 1341)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, uprawniającej do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego pozostawanie pod tą opieką (Dz.U. z 2010 poz. 1234)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. z 2018r poz 1497).

2. Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej realizującego politykę społeczną gminy w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielenie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Podstawowymi przesłankami do uzyskania przez osoby i rodziny wsparcia w ramach pomocy społecznej jest znalezienie się w trudnej sytuacji życiowej i niemożliwość jej pokonania mimo uprzedniego wykorzystania własnych środków, możliwości i uprawnień. Trudna sytuacja życiowa to w szczególności zaistnienie jednej z okoliczności wymienionych w art. 7 ustawy przy uwzględnieniu kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy, który mówi, że dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć- **600** zł, w przypadku osoby samotnie gospodarującej- **776** zł. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co trzy lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Ostatnią weryfikację wprowadzono w styczniu 2022 roku.

Pomocy na zasadach określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu:

- ubóstw
- sieroctwa
- bezdomności
- potrzeb ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
- bezrobocia
- niepełnosprawności
- długotrwałej lub ciężkiej choroby
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych
- alkoholizmu lub narkomanii
- trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali Rzeczpospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy
- przemoc w rodzinie
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej

Zgodnie z Art. 17 ust.1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;

- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) (uchylony)
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgodnie z Art. 18. 1. wyżej cytowanej ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) (uchylony)
- 2) (uchylony)
- 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a;
- 8) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym

udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

9) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

10) zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Ośrodek informuje, że oprócz opisanych w tym zestawieniu zadań, w ramach pomocy społecznej realizuje także inne zadania wynikające między innymi z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 /t.jDz.U.z 2021 poz.1249/. Ustawy te nakładają na gminę dodatkowe zadania, do których należy w szczególności :

- *tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- *prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- *opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie.*
- *opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.*

Uchwałą Nr XXXIX/321/2021 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 12 marca 2021 r. przyjęto „**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**” na lata 2021 – 2025.

Głównym celem programu było i jest tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy.

Zdajemy sobie sprawę z roli jaka spoczywa na Ośrodku w zakresie skutecznej interwencji wobec przemocy domowej, a przede wszystkim z obowiązku zapewnienia jej ofiarom bezpieczeństwa i wszechstronnej pomocy. Wypracowanie najefektywniejszych metod pomocy to zadanie nie tylko Ośrodka, ale także innych profesjonalnie przygotowanych do tego instytucji. W związku z tym konieczne było zbudowanie lokalnej koalicji, w której poszczególne podmioty będą ze sobą ściśle współpracować i się uzupełniać.

Realizowana w Ośrodku ” **Procedura Niebieskiej Karty**” / w 2023 r. **rozpatrzono 44 „ Niebieskich Kart”**/ jest bardzo potrzebną formą pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą. Dostrzegamy wagę problemu i konieczność podejmowania wszelkich działań, które będą skutecznym narzędziem w walce z tym narastającym zjawiskiem.

Każde zgłoszenie o stosowaniu przemocy wymaga podjęcia działań i natychmiastowej reakcji ze strony pracowników socjalnych, którzy muszą podejmować kompleksowe działania pomocowe.

Należy podkreślić, że sprawcą przemocy domowej najczęściej jest członek rodziny będący pod wpływem alkoholu, dlatego też Ośrodek ściśle współpracuje z Sądem, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rodzinnym Punktem Konsultacyjno – Informacyjnym działającym przy GKRPA w Kazimierzy Wielkiej, oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej. Podejmowane wspólne działania , mają w szczególności na celu skuteczną interwencję poprzez motywację osób z problemem alkoholowym do zmiany negatywnych postaw wobec siebie i otoczenia oraz uświadomienie im ich własnych problemów. W walce z rosnącym zjawiskiem przemocy domowej i alkoholizmem Ośrodek zatrudnia instruktora terapii uzależnień, do którego należą następujące zadania :

- udzielanie poradnictwa specjalistycznego osobom z problemem alkoholowym i ich rodzinom, oraz ofiarom przemocy domowej,
- pomoc pracownikom socjalnym w diagnozowaniu środowisk lokalnych z problemami o podłożu alkoholowym,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych z osobami współuzależnionymi,
- nauka radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,
- doprowadzenie do usamodzielnienia się ofiar przemocy,
- udzielanie podstawowych porad prawnych ofiarom przemocy domowej.

Koszty związane z zatrudnieniem instruktora terapii w 2023 r. wyniosły: 7 040 zł.

Wymienione wyżej zadania to działania zmierzające do tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom jakim jest przemoc domowa i nadużywanie alkoholu. Chodzi więc o profilaktykę, która należy do najtrudniejszych zadań pomocy społecznej, ponieważ wymaga dużego profesjonalizmu pracowników socjalnych oraz współdziałania z innymi podmiotami. Tak więc przed Ośrodkiem stoją bardzo trudne zadania w budowaniu metod w zakresie skutecznej interwencji.

Pracownicy socjalni MGOPS są również członkami **Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego**, który został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy w Kazimierzy Wielkiej z dnia 02 stycznia 2020 r. Nr3/2020 , z dnia 24 września 2020 Nr 150/2020 ,z dnia 17 grudnia 2020 Nr 2013/2020 .

W skład Zespołu w roku 2023 wchodziły następujące osoby:

- 1) Fudala Sławomir- dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Kazimierzy Wielkiej
- 2) Kuchnecki Krzysztof-wicedyrektor Samorządowej Szkoły Podstawowej Nr.3 w Kazimierzy Wielkiej
- 3) Rusin – Rejdak Ilona starszy pracownik socjalny Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej
- 4) Nocoń Iwona- kierownik II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowniczej przy Sądzie Rejonowym w Busku- Zdroju z siedzibą w Kazimierzy Wielkiej

- 5) Pawelec Rafał- pracownik socjalny Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kazimierzy Wielkiej
- 6) Karbowniczek Beata- nauczyciel w Zespole Szkół Samorządowych w Wielgusie
- 7) Juszczak Dariusz- dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Kazimierzy Wielkiej
- 8) Sitko Bernadetta -nauczyciel Szkoły Twórczej w Cudzynowicach
- 9) Sajdak Izabela – nauczyciel Samorządowej Szkoły Podstawowej w Kamieńczycach
- 10) Wzorek Monika – Prezes Fundacji „Dajemy Wybór”
- 11) Pietrzyk Anita – nauczyciel Samorządowej Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kazimierzy Wielkiej
- 12) Kulińska Joanna psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kazimierzy Wielkiej
- 13) Płaszewski Robert -Przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kazimierzy Wielkiej .
- 14) Lamberska Wioletta – pielęgniarka Samorządowego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kazimierzy Wielkiej

Zespół Interdyscyplinarny jest to grupa specjalistów z różnych instytucji , łącząca swoją wiedzę , umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji , którą reprezentują , podejmującą współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy .

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar tej przemocy, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodku wsparcia.

W okresie od I-XII 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny na swoich posiedzeniach rozpatrzył 44 sprawy „Niebieskich Kart”. Na spotkaniach podejmowane były działania w indywidualnych przypadkach przemocy w rodzinie oraz monitorowanie sytuacji zgodnie z ustalonym planem pomocy.

W związku z przeprowadzonymi działaniami Zespołu i stwierdzeniem przemocy domowej zostało skierowanych 6 wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 2 wnioski trafiły do Prokuratury, 3 wnioski skierowano do Sądu, 3 wnioski skierowano do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na program Korekcyjno-Terapeutyczny dla sprawców przemocy . W 40 przypadkach zakończono procedurę Niebieskiej Karty na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy. Monitoring rodzin wskazanych

przez Zespół prowadzili pracownicy socjalni odpowiednich rejonów opiekuńczych. W ramach procedury „Niebieskiej Karty” pracownicy również podejmowali działania w celu pomocy osobom i rodzinom w zakresie pracy socjalnej jak również pomocy pieniężnej i rzeczowej. W okresie od I – XII 2023 r. Odkonano się 153 posiedzenia grup roboczych. W rodzinach w których doszło do przemocy członkowie grupy roboczej opracowują i realizują szczegółowy plan pomocy rodzinie. We wszystkich prowadzonych procedurach plan ten realizowany jest głównie przez pracowników socjalnych oraz policję.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego jak również grup roboczych odbywają się w zależności od potrzeb jego zwołania oraz obowiązujących terminów do załatwienia spraw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej, dlatego też w Ośrodku przechowywana jest i odpowiednio zabezpieczona wszelka dokumentacja prowadzonych spraw, podlegająca ochronie danych osobowych / w tym danych wrażliwych /.

Od stycznia 2013 r. w MGOPS pracuje asystent rodziny. W okresie od I-XII 2023 r. w Ośrodku zatrudnione były 2 osoby do pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi, które wychowują nieletnie dzieci. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej narzuca na gminę obowiązek zatrudnienia takich osób. Rodzinie może zostać przydzielony asystent rodziny, za jej zgodą bądź na podstawie postanowienia sądu. W tym kontekście asystenturę należy rozumieć jako formę wsparcia, a nie przymusu. W trakcie pracy z rodzinami asystent realizował następujące działania: udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji życiowej, kształtowanie podstawowych nawyków higienicznych dotyczących higieny osobistej oraz dbania o czystość pomieszczeń, edukacja na temat nadużywania alkoholu i współzależnienia, edukacja na temat zjawiska przemocy w rodzinie, rozmowy i zajęcia zmierzające do poprawy relacji rodzinnych i prawidłowego funkcjonowania społecznego, przełamywanie izolacji społecznej, rozmowy dotyczące aktywnych metod poszukiwania pracy, współpraca z kuratorami sądowymi, motywowanie do samodzielności w podejmowaniu działań, udzielanie pomocy rodzinom w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi. Gmina zgodnie z w/w ustawą ma obowiązek realizowania zadań należących do jej kompetencji.

Ponadto gmina uchwaliła Program Wspierania Rodzin na lata 2023-2025 który stanowi sprecyzowany plan wdrożenia działań w zakresie pomocy rodzinom przezwyciężającym wszelkiego rodzaju trudności oraz spójny skuteczny system pomocy rodzinom.

W okresie I-XII 2023 r. asystenci rodziny objęli pomocą 21 rodzin dysfunkcyjnych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek ponoszenia częściowej odpłatności za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczych. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Jest sprawowana w formie rodzinnej: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), rodzinny dom dziecka oraz z formie instytucjonalnej: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Pieczka zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

W okresie I-XII 2023 r. gmina poniosła koszty związane z pobytem jedenastu małoletnich dzieci w Zespole Placówek Opieki i Wychowania w wysokości 375 267,89 zł. Ponadto dziesięcioro dzieci zgodnie z postanowieniem Sądu przebywa w rodzinach zastępczych. Za pobyt tych dzieci w rodzinach zastępczych gmina ponosi odpłatność. W okresie I-XII 2023 r. wynosiła ona 44 518,84 zł.

Innym bardzo ważnym zadaniem własnym gminy o charakterze obligatoryjnym jest udzielanie schronienia osobom tego pozbawionym. Różne sytuacje życiowe nie mogą przekreślić osoby bezdomnej jako jednostki

i wykluczyć ją poza margines życia społecznego. Bez względu na okoliczności i powód prowadzonego trybu życia, gmina ustawowo jest zobowiązana do udzielania im wsparcia i odpowiedniej formy pomocy.

W okresie od I-XII 2023 r. w schroniskach dla osób bezdomnych przebywało 3 osoby . Łączny koszt poniesionych wydatków na ten cel w w/w okresie wyniósł: 43 247,00 zł .

W okresie I-XII 2023 r. tutejszy Ośrodek kontynuował pomoc dla podopiecznych Ośrodka w ramach realizacji Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 współfinansowaną z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus-Program 2023 który jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Żywność za pośrednictwem Parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kazimierzy Wielkiej została pozyskana z Caritas Diecezji Kieleckiej z siedzibą w Kielcach. Ośrodek nasz uczestniczył w wyżej wymienionym programie wydając skierowania uprawniające do odbioru 17 produktów żywnościowych.

W ramach podprogramu w okresie I-XII 2023 r. przekazano osobom potrzebującym artykuły warzywne i owocowe tj. groszek z marchewką, dżem truskawkowy, artykuły skrobiowe tj. makaron jajeczny świderki, mąka pszenna, kasza jęczmienna, płatki owsiane, herbatniki maślane, kawa zbożowa rozpuszczalna, artykuły mleczne tj. mleko ser podpuszczkowy dojrzewający, artykuły mięsne tj. szynka wieprzowa mielona, szynka drobiowa, pasztet wieprzowy, szprot w oleju, a także cukier, olej i fasolka po bretońsku. Pomoc otrzymały osoby kwalifikujące się do pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 265 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej tj. 2056,40 zł dla osoby samotnej, 1590 zł na osobę w rodzinie. Oprócz artykułów spożywczych podopieczni byli zaopatrywani w pieczywo tostowe, oraz bułeczki maślane .

Równolegle z pomocą żywnościową, każdy kto otrzymał pomoc mógł skorzystać z działań towarzyszących a mianowicie warsztatów kulinarno – żywieniowych na których omawiane były zasady zdrowego żywienia i przeciwdziałania marnowaniu żywności, przygotowywania posiłków pożywnych i zdrowych. W roku bieżącym Ośrodek nasz nadal kontynuuje pomoc dla naszych podopiecznych w ramach w/w programu. W okresie I-XII 2023 r. z pomocy żywnościowej skorzystało 1260 osób. Łącznie w powyższym okresie czasu parafia wydała około 37 ton 800 kg żywności. Wszystkie zakwalifikowane rodziny, którym wydano skierowania będą korzystać z pomocy w formie żywności przez cały okres obowiązywania programu.

Począwszy od listopada 2014 r. Ośrodek realizuje specjalistyczne usługi opiekuńcze mające na celu pomoc w opiece nad osobami niepełnosprawnymi ze

schorzeniami psychicznymi. Usługi te są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Opieka nad takimi osobami wymaga maksymalnego zaangażowania opiekuna z odpowiednim wykształceniem i predyspozycjami do pracy z takimi podopiecznymi. Zdarzają się przypadki takich zaburzeń psychicznych, że pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych jest niezbędna. Usługi te finansowane są w całości z budżetu państwa i świadczone były również w okresie I-XII 2023 r. usługami takimi objęte są 3 środowiska, których rodziny wymagają specjalistycznego wsparcia z zewnątrz. Łączny koszt specjalistycznych usług opiekuńczych w 2023 r. Wyniósł: 59 750 zł.

ZADANIA ZLECONE GMINIE Z ZAKRESU USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH

Od 1 maja 2004 roku funkcjonuje system świadczeń rodzinnych, który wprowadziła ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych/ t.j.Dz.U z 2023 r. poz 390/ jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Są to zasiłki rodzinne oraz siedem różnych dodatków, przyznawanych na wniosek strony, w zależności od aktualnej sytuacji rodziny. W katalogu świadczeń rodzinnych są również: jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka potocznie nazywane „becikowym”, świadczenia rodzicielskie oraz świadczenia opiekuńcze związane z niepełnosprawnością występującą w rodzinie: zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze. W dalszym ciągu realizowane są również zasiłki dla opiekunów. Świadczenia rodzinne mają na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka, o które mogą ubiegać się osoby uprawnione, po spełnieniu kryteriów określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 o świadczeniach rodzinnych.

Zasiłek rodzinny:

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- 3) osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **674,00 zł**. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **764,00zł**.

Wysokość zasiłku rodzinnego w 2023r wynosiła:

na dziecko do 5 lat – 95zł miesięcznie,

na dziecko powyżej 5 lat do 18 lat – 124 zł miesięcznie,

na dziecko powyżej 18 lat do 24 lat – 135 zł miesięcznie .

W 2023 na realizację świadczeń rodzinnych wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r o świadczeniach rodzinnych i ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów łączna kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych i zasiłków dla opiekunów wyniosła **7 956 014,36 zł**. Łączna kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych w okresie I-XII 2023r. Wyniosła: **6 761 429,40 zł**. Z w/w kwoty wypłacono łącznie 18 849 świadczeń. Ponadto na składki emerytalno- rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna wydatkowano kwotę 680 882,33 zł.

Świadczenie wychowawcze – 500+

OPS w 2023 realizował nadal jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Program Rodzina 500 + to systemowe wsparcie polskich rodzin. Wprawdzie obecnie powyższą ustawę realizuje ZUS ale tutejszy Ośrodek nadal wypłaca świadczenia w ramach koordynacji .

Z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do ukończenia 18 roku życia, którym przysługiwało w 2023r. Świadczenie wychowawcze na każde dziecko niezależnie od dochodu.

W 2023 roku tutejszy Ośrodek wypłacił w ramach koordynacji, świadczenia wychowawcze na kwotę 6000 zł wraz z kosztami obsługi.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Ponadto Ośrodek - Referat ds. świadczeń rodzinnych realizuje zdania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U z 2023 poz. 1993).

Ustawa określa:

- ☞ zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- ☞ warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów;
- ☞ zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- ☞ zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- ☞ działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Na podstawie niniejszej ustawy Ośrodek wypłacił za okres I-XII 2023 r. 565 świadczeń na łączną kwotę **273 778,84 zł.**

Od czerwca 2014r. Ośrodek przyjmuje wnioski w sprawie wydania Karty Dużej Rodziny. Karta przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny, zarówno w formie tradycyjnej, oraz elektronicznej. Rodzice/rodzic mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia, lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat., bez ograniczeń wiekowych, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Z dniem 01 stycznia 2019r. wprowadzono także możliwość przyznania KDR dla rodziców lub małżonków rodziców, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek, oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, handlowej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferowane są nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez prywatnych przedsiębiorców. Przystępując do programu partnerzy zyskują sobie prawo do posługiwania się znakiem, „Tu honorujemy Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny”, stają się współtwórcami pierwszego ogólnopolskiego programu skierowanego do rodzin wielodzietnych, zwiększają rozpoznawalność i zainteresowanie ofertą własnej firmy lub instytucji. Pełny wykaz zniżek w ramach Kart Dużej Rodziny dostępny jest na stronie internetowej www.rodzina.gov.pl. Dla zainteresowanych jest również dostępny w siedzibie tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W okresie od 01 stycznia 2023r. do 31 grudnia 2023r. Ośrodek wydał 342 elektroniczne Karty Dużej Rodziny w tym dla rodziców i dzieci.

Z tytułu realizacji tego zadania w okresie I-XII 2023r wydatkowano kwotę **3.424 zł.**

Ponadto w 2023 roku Ośrodek realizował rządowy Program „Korpus Wsparcia Seniorów,,.

Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie działań na rzecz seniorów niesamodzielnym ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Celem

programu jest zapewnienie usług wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznania potrzeb na terenie gminy. Koszt realizacji Programu wyniósł **24 501,00 zł**. Wsparciem zostało objętych 21 osób w wieku powyżej 65 roku życia.

Gmina Kazimierza Wielka w 2022r przystąpiła do Programu Gmina Przyjazna Seniorom - Ogólnopolska Karta Seniora. Zadanie w ramach Programu realizowane jest również poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2023 w związku z realizacją Karty Seniora wydatkowano kwotę **5 535,00 zł**. Karta wydawana jest bezpłatnie osobom w wieku powyżej 60 lat. Karta upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce w tym m.in. w sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury. Lista wszystkich punktów honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora znajduje się na stronie www.oks.glosseniora.pl. Podmiotów tych jest obecnie ok 3000.

W 2023 r Ośrodek kontynuował realizację ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r.o dodatku węglowym /Dz.U 2022 poz. 1692/. Realizowane były wypłaty świadczeń z odwołań .W ramach w/w ustawy zostało wydatkowane 60000 zł Ponadto z ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U z 2022 r. poz.1967 ze zm) wypłacono kwotę 7 000 zł z uwagi na złożone odwołania .

Ponadto począwszy od 2022 roku Ośrodek realizuje zadania wynikające z programu rządowego „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej „, W okresie od I-XII 2023 r. wydatkowano w ramach programu kwotę **454 267,61 zł**. Program ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pomocy adekwatnej do ich potrzeb, uczestnictwo osób niepełnosprawnych w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i wydarzeniach społecznych. W 2023 r. ze wsparcia skorzystało 30 osób niepełnosprawnych w tym 3 dzieci do 18 roku życia. Do realizacji tego zadania ośrodek zatrudnił w 2023 r. 20 asystentów wskazanych przez osoby zależne.

Warto również wspomnieć, że Ośrodek od 5-03-2022 kieruje systematyczną pomoc wobec wychowanków Skwyrskiego Domu Dziecka „Nadia”które przebywają na terenie naszej gminy w budynku po byłym gimnazjum w Kazimierzy Wielkiej przy ul. Szkolnej 22. Ośrodek nadal czuwa nad zaspokojeniem podstawowych potrzeb wychowanków, pomaga w

zapewnieniu świadczeń zdrowotnych, nauki oraz pomocy psychologicznej. Ponadto nadal Ośrodek współpracuje z różnego rodzaju organizacjami i instytucjami w celu pozyskania dodatkowych środków na zabezpieczenie ich potrzebom .

Pobyt dzieci (ich wyżywienie i zakwaterowanie) finansowane są z dotacji Wojewody Świętokrzyskiego. To także z dotacji Wojewody budynek został wyremontowany i dostosowany do potrzeb dzieci. Niezbędne meble, sprzęty sfinansowane zostały przez UNICEF.

Wszystkie potrzeby bytowe dzieci zaspokajane są przez oddelegowanego do realizacji tego zadania pracownika socjalnego, zatrudnionego na stałe w MGOPS. W zakresie swoich obowiązków ma on: nadzór nad codziennym funkcjonowaniem dzieci w miejscu ich tymczasowego schronienia, zaopatrywanie placówki we wszelkie artykuły niezbędne do przygotowywania posiłków, zaopatrywanie dzieci w niezbędną odzież i obuwie, załatwianie wszelkich formalności związanych z nauką w szkole, oraz załatwianie wszelkich spraw zdrowotnych a także organizację czasu wolnego.

Ośrodek informuje, iż wszelkie sprawy zdrowotne załatwiane są w Centrum Medycznym Maxmed w Kazimierzy Wielkiej. Wychowankowie mają tu dostęp do lekarza rodzinnego w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W przypadku potrzeby konsultacji, bądź leczenia specjalistycznego, porady takie udzielane są w gabinetach prywatnych.

Wychowankowie realizują obowiązek szkolny. Czwooro wychowanków uczęszcza do Szkoły Podstawowej Nr 3 w Kazimierzy Wielkiej, pięcioro wychowanków kontynuuje naukę w Zakładzie Doskonalenia Zawodowego w Kazimierzy Wielkiej na dwóch kierunkach: kucharz, oraz budowlaniec, pięcioro wychowanków z uwagi na specjalne potrzeby uczęszcza do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zagorzycach. Jedna wychowanka z uwagi na jej duże niedostosowanie społeczne została umieszczona w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym w Skarżysku- Kamiennej. Dwóch wychowanków zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju, VII Zamiejscowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich zostało umieszczonych w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych.

W miejscu tymczasowego schronienia wychowanków, począwszy od miesiąca listopada 2023r. realizowany jest Projekt „Kompleksowe Wsparcie Ukraińskich Dzieci Ewakuowanych i Ich Opiekunów” finansowany przez UNICEF . W ramach projektu zatrudnionych zostało 4 opiekunów, psycholog, oraz pomoc kuchenna. Ponadto dzieci uczestniczą w różnego rodzaju aktywnościach fizycznych: grają w piłkę, chodzą na basen, łyżwy, akrobatykę, oraz siłownię. Ponadto opiekunowi organizują

dzieciom czas wolny, prowadzą różnego rodzaju animacje, oraz gry i zabawy. Wychowankowie ponadto korzystają ze wsparcia korepetytorów. Największe zapotrzebowanie jest na j. angielski, matematykę i j. polski . Ponadto w ramach Projektu prowadzone są także zajęcia z literatury i historii Ukrainy. Zajęcia te odbywają się zgodnie z przysłanym z Ukrainy programem nauczania. Ponadto wychowankowie uczestniczą w wycieczkach, oraz wyjazdach np. do sanatorium.

W 2023 r. Ośrodek realizował kolejne zadanie wynikające z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa tj. realizował wypłatę jednorazowego świadczenia na zakwaterowanie gdzie wydatkowano kwotę 186 360 zł oraz wypłatę jednorazowego świadczenia 300 zł wydatkując kwotę 2700 zł a także zapewnienie posiłku na kwotę 17 120 zł .

Kolejnym bardzo ważnym zadaniem w zakresie polityki społecznej jest świadczenie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest:

- 1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- 2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Podejmowane przez pracowników socjalnych działania w zakresie pracy socjalnej mają swoje odzwierciedlenie w różnego rodzaju akcjach na rzecz podopiecznych.

W roku 2023 Ośrodek włączył się w akcję charytatywną „Lecimy z pomocą”. Wydarzenie zostało zorganizowane wraz z fundacją Dajemy Wybór oraz sponsorami. Celem akcji była zbiórka pieniężna na operację serca dla 4 letniego Filipka .Wydarzenie odbyło się 1 października 2023 r. W ramach akcji zorganizowany został bieg sztafetowy, któremu towarzyszyły licytacje i liczne atrakcje dla dzieci. Zebrane środki przeznaczone zostały na leczenie i rehabilitację chłopca.

Reasumując powyższe, należy podkreślić, że Ośrodek każdego roku poszerza zakres i formy wsparcia socjalnego, uwzględniając aktualne potrzeby, a także realizuje nowe zadania wynikające nie tylko z ustawy o pomocy społecznej.

Różnorodność społeczna oraz nieustannie zmieniające się warunki życia wiążą się z występowaniem nowych, często coraz trudniejszych spraw. Starzenie się społeczeństwa, bezrobocie, choroby cywilizacyjne czy przemoc domowa dotyczą liczną grupę społeczną. To tylko niektóre z czynników wymagających nieustannego poszerzania kwalifikacji pracownika socjalnego. Posiadanie gruntowych podstaw teoretycznych jest nieodzownym składnikiem profesjonalnego wykonywania tego zawodu.

Jak wynika z powyższego zawód pracownika socjalnego jest bardzo trudną profesją, mimo wielkiego poświęcenia osób oddających się wykonywaniu tej pracy. W ostatnim czasie stał się również zawodem, w który wpisane jest ryzyko. Z przemocą pracownicy Ośrodka spotykają się niemal cały czas. Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej wprowadziła regulację prawną a mianowicie pracownikowi socjalnemu wykonującemu czynności służbowe przysługuje asysta policji podobnie jak komornikowi czy kuratorowi sądowemu. W Ośrodku naszym została wdrożona procedura postępowania w sytuacjach zagrożenia agresją ze strony klientów MGOPS w Kazimierzy Wielkiej. Każdy pracownik zapoznał się z opracowaną procedurą bezpieczeństwa. Pracownicy muszą czuć się bezpiecznie i nie chodzi tu o bezpieczeństwo tylko i wyłącznie w miejscu pracy, dlatego też w sytuacjach, gdy wizyta pracownika socjalnego ma się odbyć u osoby psychicznie chorej, bądź gdy zachodzi podejrzenie, że w środowisku spożywany jest alkohol, Ośrodek korzysta z pomocy funkcjonariuszy policji. Na tym szczeblu współpraca układa się bardzo dobrze.

Z poważaniem

***Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
Edyta Molo***